

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/5/2021
Identifikačné číslo spisu:	6218202362
Dátum vydania rozhodnutia:	30.08.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:6218202362.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a členiek senátu JUDr. Aleny Adamcovej a JUDr. Jany Haluškovcej, v spore žalobcu Q.. Š. M., bývajúceho v K., W. XXX/XX, proti žalovaným 1/ Š. M., bývajúcemu v A., R. XX/XX, 2/ V. P. A., bývajúcej v N. M. XX, 3/ J. V. A., bývajúcej v A., A. XXXX/XX, žalované 2/, 3/ zastúpené JUDr. Ivanom Bablenom, advokátom vo Veľkom Krtíši, Mierová 1, o určenie neplatnosti časti kúpnej zmluvy a iné, vedenom na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 11C/23/2018, o dovolaní žalovaných 2/, 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 17. júna 2020 sp. zn. 17Co/18/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcovi priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovaným 2/, 3/ v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Veľký Krtíš (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 4. októbra 2019 č. k. 11C/23/2018-182 zastavil konanie v časti o určenie, že Kúpna zmluva z 9. marca 2018 v časti uvedenej v „Článku I. Predmet kúpy pod bodom 2“, uzavretá medzi žalovaným 1/ a žalovanou 2/ je neplatná a v časti o určenie, že Darovacia zmluva z 25. mája 2018 v časti uvedenej v „Článku I. Úvodné ustanovenia pod bodom 2“, uzavretá medzi žalovanou 2/ a žalovanou 3/ je neplatná (výrok I.); určil, že žalovaný 1/ je vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v 1/2 z celku k pozemkovým nehnuteľnostiam parc. „E KN“ parc. č. XX/X, záhrada s výmerou 827 m², parc. „E KN“ č. XX/X, záhrada s výmerou 38 m² zapísaných v katastri nehnuteľností, vedenom Okresným úradom Veľký Krtíš, katastrálny odbor, pre okres M. K., obec a katastrálne územie N. M. na LV č. XXX (výrok II.); rozhodol, že žalobca má nárok na náhradu trov konania voči žalovaným 1/ až 3/ v plnom rozsahu (výrok III.). Na odôvodnenie rozhodnutia uviedol, že žalobca sa žalobou doručenou súdu prvej inštancie 9. augusta 2018 domáhal, aby súd voči žalovaným 1/ až 3/ určil, že (i) Kúpna zmluva z 9. marca 2018 uzavretá medzi žalovaným 1/ a žalovanou 2/ je v označenej časti neplatná, (ii) Darovacia zmluva z 25. mája 2018 uzavretá medzi žalovanou 2/ a 3/ je v označenej časti neplatná, (iii) žalovaný 1/ je vlastníkom spoluvlastníckeho podielu o veľkosti 1/2 z celku k špecifikovaným nehnuteľnostiam. Žalobca podaním doručeným súdu prvej inštancie 11. marca 2019 zobral žalobu späť v časti žalobného návrhu, ktorým žiadal určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a

určenie neplatnosti darovacej zmluvy. Urobil tak predtým, ako sa začalo pojednávanie, preto sa nevyžadoval súhlas žalovaných 1/ až 3/ so späťvzatím. Súd prvej inštancie stanovisko žalovaných 1/ až 3/ nezisťoval a konanie v označenej časti zastavil. Predmetom konania tak bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a žalobca mal povinnosť preukázať, že má naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Súd prvej inštancie uzavrel, že na podklade vyhovujúceho rozsudku v danej veci Okresný úrad Veľký Krtíš, katastrálny odbor vyznačí právny stav pred namietaným relatívne neplatným právnym úkonom. Uvedená skutočnosť zakladá naliehavosť právneho záujmu na určovacej žalobe, keďže navrátením do pôvodného stavu sa odstraňuje spornosť práva vo vzťahu medzi žalovaným 1/ a žalovanou 3/. Po zistení procesnej prípustnosti určovacej žaloby podľa § 137 písm. c) CSP súd prvej inštancie skúmal, či je vecne opodstatnená. Skonštatoval, že žalobca je podielovým spoluvlastníkom sporných nehnuteľností v zmysle právneho titulu Osvedčenia o dedičstve sp. zn. 8D/222/2007 z 21. septembra 2007 o veľkosti spoluvlastníckeho podielu 1/2 z celku a žalovaný 1/ nadobudol spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1/2 z celku k nehnuteľnostiam dedením po svojom právnom predchodcovi. V súlade s § 140 Občianskeho zákonníka mal žalobca zákonné predkupné právo pre prípad prevodu spoluvlastníckeho podielu žalovaným 1/. Súd prvej inštancie z výpovede žalovaného 1/ zistil, že pred uzatvorením Kúpnej zmluvy z 9. marca 2018 svoj spoluvlastnícky podiel neponúkol na predaj žalobcovi, čím si nesplnil zákonnú povinnosť podľa § 140 Občianskeho zákonníka. Žalobca tak bol hmotnoprávne legitimovaný dovoľávať sa vyslovenia relatívnej neplatnosti Kúpnej zmluvy z 9. marca 2018 v označenej časti, pretože napádaným právnym úkonom bol dotknutý vo svojich právach. Obsah spisu preukazuje, že žalovaný 1/ doporučenú zásielku s dovolaním sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu prevzal 17. mája 2018, ktorú skutočnosť pred súdom nepoprel. Súd prvej inštancie teda uzavrel, že dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu voči žalovanému 1/ nadobudlo účinky k 17. máju 2018. Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že žalobca 15. mája 2018 odoslal na poštovú prepravu zásielku č. T., obsahom ktorej bol hmotnoprávny úkon - dovolanie sa neplatnosti časti Kúpnej zmluvy z 9. marca 2018. Táto zásielka bola uložená na Pošte B. 17. mája 2018 a adresát - žalovaná 2/ ju neprevzala v odbernej lehote, preto bola 5. júna 2018 vrátená poštou späť odosielateľovi. Svedkyňa J. B. (poštová doručovateľka) potvrdila, že proces doručovania listovej zásielky č. T. žalovanej 2/ zodpovedá obsahu listín a údajom, ktoré boli vyznačené na obálke doporučenej zásielky. Nakoľko relatívnu neplatnosť možno účinkami prirovnávať k absolútnej neplatnosti, súd prvej inštancie skonštatoval, že Kúpna zmluva z 9. mája 2018 v označenej časti je neplatná od počiatku, t. j. ex tunc. Následne sa zaoberal aj predbežnou otázkou neplatnosti Darovacej zmluvy z 25. mája 2018 v označenej časti. Vychádzajúc z princípu, ktorý nepripúšťa nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka dospel k záveru, že žalovaná 2/ nemohla platne darovať sporné nehnuteľnosti žalovanej 3/ v rozsahu spoluvlastníckeho podielu vo veľkosti 1/2 z celku, pretože účinky Kúpnej zmluvy 25. mája 2018 netrvali. Žalovaná 2/ nebola spoluvlastníkom dotknutých nehnuteľností, pretože žalobca sa pred podaním žaloby účinným spôsobom dovolal relatívnej neplatnosti časti Kúpnej zmluvy z 9. marca 2018 k 17. máju 2018. Z uvedených dôvodov súd prvej inštancie žalobe vyhovel. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných 2/, 3/ rozsudkom zo 17. júna 2020 sp. zn. 17Co/18/2020 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o určení, že žalovaný 1/ je podielovým spoluvlastníkom pozemkov zapísaných na LV č. XXX vedenom pre katastrálne územie N. M. so spoluvlastníckym podielom o veľkosti 1/2 k celku (druhý výrok) potvrdil; rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania pred súdom prvej inštancie (tretí výrok) zmenil tak, že žalovaní 1/, 2/ a 3/ sú spoločne a nerozdielne povinní nahradiť žalobcovi trovy konania pred súdom prvej inštancie v rozsahu 100 %, do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov konania žalobcu pred súdom prvej inštancie; rozhodol, že žalované 2/ a 3/ sú spoločne a nerozdielne povinné nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania v rozsahu 100 %, do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov odvolacieho konania žalobcu; žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania proti žalovanému 1/ nepriznal. Po prejednaní veci dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, a preto výrok II. rozsudku súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP. Zdôraznil, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktoré aplikoval správne ustanovenie právneho predpisu a vec správne právne posúdil. Súd prvej inštancie taktiež postupoval správne, keď o čiastočnom zastavení konania na základe

čiasťočného späťvzatia žaloby nerozhodol na pojednávaní 13. augusta 2019, ale až osobitným výrokom v napadnutom rozsudku (§ 145 ods. 2 druhá veta CSP). Keďže k späťvzatíu žaloby v časti došlo predtým, než sa začalo predbežné prejednanie sporu alebo pojednávanie, za nesprávny nemožno považovať ani postúp súdu prvej inštancie, ktorý pred rozhodnutím o čiastočnom zastavení konania nezisťoval stanovisko žalovaných k späťvzatíu žaloby v časti. Prípadný nesúhlas žalovaných by bol bez právneho významu (§ 146 ods. 1 druhá veta CSP), pretože na nesúhlas so späťvzatím žaloby, ku ktorému došlo pred začatím predbežného prejednanie sporu alebo pred začatím pojednávania, súd neprihliada. Odvolací súd ďalej skonštatoval, že z vykonaného dokazovania vyplynul záver, že žalovaný 1/ svoju ponukovú povinnosť vyplývajúcu z predkupného práva žalobcu nesplnil. Uviedol tiež, že výsluchom poštovej doručovateľky ako svedkyne nedošlo k porušeniu poštového tajomstva, pretože podľa obsahu zápisnice o pojednávaní zo 4. októbra 2019 bol dodržaný zákonný postup, keď žalobca ako odosielateľ zásielky svedkyňu zákonnej povinnosti mlčanlivosti zbavil. Súd prvej inštancie správne venoval pozornosť okamihu doručenia dovolania sa relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy z 9. marca 2018, nakoľko táto skutočnosť mala podstatný význam pre rozhodnutie. Záver súdu prvej inštancie, že zásielka žalobcu s dovolaním sa relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy sa dostala do dispozičnej sféry žalovanej 2/ 17. mája 2018 zodpovedá výsledkom vykonaného dokazovania. Odvolací súd pre úplnosť dodal, že na určenie vlastníctva v prospech tretieho boli splnené podmienky, pretože výsledok sporu má vplyv na právne postavenie žalobcu ako podielového spoluvlastníka sporných nehnuteľností, ktorého predkupné právo bolo porušené, kedy je možné určiť vlastnícke právo aj v prospech tretej osoby (z uvedeného vyplýva aj naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení). Žalované 2/, 3/ podané odvolanie odôvodnili odvolacími dôvodmi podľa § 365 ods. 1 písm. a), b), d), f), g) a h) CSP, avšak žiadne z nich neboli podľa odvolacieho súdu dané. Na základe uvedeného odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku o vyhovení žalobe (druhý výrok) ako vecne správne potvrdil. Súčasne preskúmal aj závislý výrok rozsudku súdu prvej inštancie o trovách konania, pričom dospel k záveru o nevyhnutnosti jeho zmeny podľa § 388 CSP z dôvodu nevykonateľnosti výroku pre absenciu povinnosti plnenia. Dotknutý výrok z formálnych dôvodov preto zmenil a žalovaným 1/, 2/, 3/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť žalobcovi trovy konania pred súdom prvej inštancie v plnom rozsahu. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP a vo vzťahu žalobcu voči žalovanému 1/ podľa § 257 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali žalované 2/, 3/ (ďalej aj ako „dovolatelky“) dovolanie. V jeho úvode výslovne uviedli, že ho podávajú z dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP, pretože došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces dovolateľiek, najmä pre zmatečnosť v hmotnoprávnej otázke odvíjajúcej sa od interpretácie Občianskeho zákonníka, ako aj procesnoprávnej, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení CSP a tiež z dôvodu, že odvolací súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Porušenie práva na spravodlivý proces videli v tom, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, pretože neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie sporu. Odvolací súd si nesplnil zákonnú povinnosť vyrovnať sa s argumentami a návrhmi strán a povinnosť dostatočne odôvodniť proces dokazovania a vysvetliť navzájom odporujúce dôkazy. Dovolatelky tiež namietali porušenie práva na spravodlivý proces v hmotnoprávnom aj procesnoprávnom hodnotení dôkazov a postupov súdov nižších inštancií na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Ďalšia dovolacia námietka sa týkala doručovania späťvzatia žaloby žalovaným, keď táto skutočnosť im bola oznámená až prevzatím rozsudku. Na tomto mieste zároveň argumentovali povinnosťou súdu rozhodnúť o prípustnosti zmeny žaloby, ak zmena žaloby nastane po jej doručení žalovanej strane. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP uviedli, že nie je správny záver súdov nižších inštancií, že žalobca preukázal naliehavý právny záujem na požadovanom určení v kontexte rozhodujúcich skutkových a právnych okolností. V tejto súvislosti poukázali na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7Cdo/46/2013, 7Cdo/47/2013, 3Cdo/262/2009, 4Cdo/334/2009 a 5Cdo/211/2009, v ktorých je riešená otázka preukázania naliehavého právneho záujmu a od ktorých sa mal odvolací súd v danom spore odkloniť. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP uviedli, že v súdnej veci zmena žaloby nastala po doručení žaloby žalovaným, pričom, ak zmena žaloby nastane po jej doručení žalovanému, o prípustnosti zmeny žaloby súd rozhodne spravidla na pojednávaní, na ktorom bola zmena navrhnutá, alebo na pojednávaní, ktoré nasleduje bezprostredne

po tom, ako bola zmena žaloby uplatnená podaním mimo pojednávania. Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP odôvodnili aj zmätočnosťou výkladu Občianskeho zákonníka a § 144 CSP. Dôvodili, že sudy nižších inštancií sa odklonili od konštantnej judikatúry dovolacieho súdu, keď bez určovacieho návrhu žalobcu o neplatnosť kúpnej a darovacej zmluvy túto prehodnotili ako predbežnú otázku v konaní o určenie vlastníckeho práva. S poukazom na predloženú dovoláciu argumentáciu navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, resp., aby sám vo veci rozhodol.

3.1. Žalovaná 3/ dovolanie následne doplnila o návrh na odklad právoplatnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu z dôvodu zabránenia vopred plánovanému a špekulatívnemu odpredaju sporných nehnuteľností v podielovom spoluvlastníctve žalobcu a žalovaného 1/ v čase do ukončenia dovolacieho konania.

4. Žalobca považuje dovolanie za nedôvodné a navrhol ho odmietnuť alebo zamietnuť. Uviedol, že dovolateľky sa zaoberajú iba nepodstatnými právnymi otázkami, ktoré neboli pre rozhodnutie odvolacieho súdu v danej veci kľúčové. K jednotlivým dovolacím námietkam sa vo svojom podaní podrobne vyjadril. Dodal, že na odklad právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu neexistujú dôvody hodné osobitného zreteľa vyžadované zákonom.

5. Čo sa týka podaného návrhu na odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd nezistil splnenie predpokladov pre takéto rozhodnutie (§ 444 ods. 2 CSP) a v súlade s jeho ustálenou praxou o tom nevydal samostatné uznesenie.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) žalované 2/, 3/ zastúpené v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

7. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolateľky hneď v úvode dovolania uviedli, že ho podávajú z dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP, pričom na tieto ustanovenia CSP niekoľkokrát poukazujú aj v ďalšom texte dovolania. V dovolaní však na viacerých miestach namietajú, že v konaní došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces. V zmysle § 124 ods. 1 CSP tak z obsahu dovolania podľa názoru dovolacieho súdu vyplýva, že dovolateľky namietajú aj vadu zmätočnosti konania podľa § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

11. V súvislosti s námietkou dovolateľiek o nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

12. Je potrebné zdôrazniť, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

13. Dovolaťky v podstate iba vo všeobecnej rovine tvrdia, že rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje zrozumiteľné a preskúmateľné odôvodnenie, čo spôsobuje jeho zmätočnosť a nezákonnosť. Dovolací súd sa s danou námietkou nestotožňuje. V súdnej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP, keď mal za to, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktoré aplikoval správne ustanovenie právneho predpisu a vec správne právne posúdil. Odvolací súd konštatoval správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP). Dovolací súd je toho názoru, že odvolací súd zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k prijatému rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie nemožno považovať za zjavne neodôvodnený. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia má náležitosti v zmysle § 393 CSP. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. V súdnej veci sú z rozhodnutia odvolacieho súdu zrejmé úvahy, ktoré ho viedli k potvrdeniu záveru súdu prvej inštancie o dôvodnosti žaloby o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Z rozhodnutia súdu prvej inštancie jednoznačne vyplýva, aké dôkazy súd vykonal, ako ich vyhodnotil a ako vec právne posúdil, a to s uvedením príslušných zákonných ustanovení. Súd prvej inštancie sa najskôr vysporiadal s procesnou prípustnosťou určovacej žaloby, potom skúmal, či je aj dôvodná. Následne dôkladne vysvetlil, z akých dôvodov žalobe vyhovel. V bode 24. rozsudku súdu prvej inštancie a v bode 4.4.2 rozsudku odvolacieho súdu sú uvedené aj dôvody vzťahujúce sa k čiastočnému späťvzatiu žaloby. V bode 8. rozsudku odvolací súd vysvetlil tiež zmenu výroku rozsudku súdu prvej inštancie o trovách konania. Odvolací súd sa dostatočne vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a s odvolacími námietkami

dovolateľiek. Jeho rozhodnutie, na ktoré je nevyhnutné nazeráť v spojitosti s rozhodnutím súdu prvej inštancie, tak nie je arbitrárne, pretože je výstižne a presvedčivo odôvodnené.

14. Dovolacia námietka týkajúca sa pochybení v procese vyhodnotenia vykonaných dôkazov odvolacím súdom, ktoré bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, nie je spôsobilá založiť dôvodnosť dovolania, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal a (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe dôvodnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá. Dovolací súd v hodnotení dôkazov súdmi nižších inštancií nezistil pochybenie, ktoré by bolo v extrémnom rozpore s obsahom spisu. Navyše, už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 37/1993, R 42/1993, R 125/1999) ako aj viaceré jeho rozhodnutia (napríklad sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávajú názor, že ani prípadná neúplnosť, či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná (bez ďalšieho) za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Dovolateľky navyše vôbec nešpecifikovali, ktoré dôkazy mal odvolací súd (resp. súd prvej inštancie) vyhodnotiť nesprávne alebo v rozpore so zákonom, iba vágne v bode 3. dovolania namietali porušenie práva na spravodlivý proces v hmotnoprávnom aj procesnoprávnom hodnotení dôkazov.

15. Dovolací súd v tejto súvislosti považuje za potrebné dodať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, pretože je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Prieskum skutkových zistení zo strany dovolacieho súdu spočíva iba v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v súdnej veci nezistil.

16. Pokiaľ dovolateľky tvrdia, že porušenie práva na spravodlivý proces spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, tak je potrebné zdôrazniť, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá procesnú vadu zmätočnosti (R 24/2017).

17. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uzatvára, že nie je opodstatnené tvrdenie dovolateľiek, že odvolací súd im nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

18. Dovolateľky v dovolaní uvádzajú, že ho podávajú z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom, keď jeho rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP] a ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne [§ 421 ods. 1 písm. c) CSP].

19. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaťel uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

20. Na to, aby dovolací súd mohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a

spôsobom vymedzeným v § 431 až § 435 CSP.

21. Otázka relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil, vysvetlil jej podstatu a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Pri skúmaní procesnej prípustnosti dovolania a náležitého vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľkami nastolené právne otázky uvedené kritérium nespĺňajú a ich formulácia opomína základné závery rozhodujúce pre právne úvahy odvolacieho (i prvoinštančného) súdu. Pre záver o tom, že ide o právnu otázku, kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor sporovej strany, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca. Právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Sama polemika dovolateľiek s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP.

22. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolací súd uvádza, že toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil, t. j. vysvetlil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie a zároveň sa týmto rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyskytla nejednotnosť navonok prejavovaná v prijatí odlišných právnych názorov. Ide teda o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, avšak právne názory dovolacích senátov sa ešte neustálili (nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu).

23. Dovolateľky v prvom rade namietajú, že im nebolo doručené čiastočné späťvzatie žaloby zo strany žalobcu (dovolací dôvod č. 1 uvedený na str. 3 dovolania). V rámci tejto námietky argumentujú, ak zmena žaloby nastala pred jej doručením žalovanej strane, koná súd o zmenenej žalobe bez rozhodovania o pripustení zmeny žaloby. V danom spore ale zmena žaloby podľa dovolateľiek nastala po doručení žaloby žalovaným, pričom, ak zmena žaloby nastane po jej doručení žalovanému, o prípustnosti zmeny žaloby súd rozhodne spravidla na pojednávaní, na ktorom bola zmena navrhnutá, alebo na pojednávaní, ktoré nasleduje bezprostredne po tom, ako bola zmena žaloby uplatnená podaním mimo pojednávania. Súd prvej inštancie a ani odvolací ale takúto otázku v spore vôbec neriešili. Z obsahu spisu je zrejmé, že počas konania k žiadnej zmene žaloby nedošlo. Dovolateľky si teda zamieňajú čiastočné späťvzatie žaloby a zmenu žaloby, čo sú dva rozličné dispozičné procesné úkony. Žalobca sa podanou žalobou pôvodne domáhal vyslovenia čiastočnej neplatnosti kúpnej zmluvy, vyslovenia čiastočnej neplatnosti darovacej zmluvy, určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a náhrady trov konania. Podaním z 5. marca 2019, doručeným súdu prvej inštancie 11. marca 2019, žalobca zobral čiastočne žalobu späť, a to v rozsahu nároku na vyslovenie čiastočnej neplatnosti kúpnej zmluvy a nároku na vyslovenie čiastočnej neplatnosti darovacej zmluvy. V súlade s uvedeným súd prvej inštancie výrokom I. rozsudku konanie v tejto časti zastavil podľa § 145 ods. 2 CSP. Dovolací súd preto uzatvára, že predložená dovolacia argumentácia nepredstavuje vymedzenie podstatnej právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. a), resp. c) v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

24. Dovolací súd považuje za žiadúce doplniť, že z obsahu predmetnej námietky možno vyvodit' skôr to, že dovolateľky namietajú nesprávny procesný postup súdu, ktorý však z obsahu spisu nevyplýva. Súd prvej inštancie v bode 24. rozsudku a odvolací súd v bode 4.4.2 rozsudku jasne uviedli dôvody vzťahujúce sa k čiastočnému späťvzatiu žaloby a prečo nebolo nutné pred rozhodnutím o čiastočnom zastavení konania v danom spore zisťovať stanovisko žalovaných k späťvzatiu žaloby v časti.

25. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP dovolateľky ďalej namietali, že nie je správny záver súdov nižších inšancií v tom smere, že žalobca preukázal naliehavý právny záujem na požadovanom určení v kontexte rozhodujúcich skutkových a právnych okolností (dovolací dôvod č. 2 na str. 5 dovolania). V tejto súvislosti sa mal odvolací súd odkloniť od rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/46/2013, 7Cdo/47/2013, 3Cdo/262/2009, 4Cdo/334/2009 a 5Cdo/211/2009, v ktorých je riešená otázka preukázania naliehavého právneho záujmu. Citované rozhodnutia ale riešia otázku preukázania naliehavého právneho záujmu v spore o určenie neplatnosti právneho úkonu a nie v spore o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. V posudzovanom spore sa žalobca domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, pričom súd prvej inštancie otázku procesnej prípustnosti podanej žaloby rozobral v bode 25. odôvodnenia svojho rozsudku. Označené rozhodnutia najvyššieho súdu sa tak týkajú odlišného právneho problému. Dovolacia argumentácia ani v tomto prípade nezodpovedá vymedzeniu podstatnej právnej otázky tak, ako to vyžaduje § 421 ods. 1 písm. a), resp. c) v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

26. Osobitne vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP dovolateľky v bode 20. dovolania duplicitne argumentujú, že ak zmena žaloby nastala pred jej doručením žalovanej strane, koná súd o zmenenej žalobe bez rozhodovania o pripustení zmeny žaloby. V danom spore ale zmena žaloby podľa dovolateľiek nastala po doručení žaloby žalovaným, pričom, ak zmena žaloby nastane po jej doručení žalovanému, o prípustnosti zmeny žaloby súd rozhodne spravidla na pojednávaní, na ktorom bola zmena navrhnutá, alebo na pojednávaní, ktoré nasleduje bezprostredne po tom, ako bola zmena žaloby uplatnená podaním mimo pojednávania. Na tomto mieste dovolací súd poukazuje na dôvody uvedené v bode 23. tohto rozsudku. Ako už bolo uvedené vyššie, odvolací súd takúto právnu otázku neriešil, dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c) preto nie je vymedzený spôsobom predpokladaným v § 431 až § 435 CSP.

27. Dovolaťky odôvodnili dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP aj zmätočnosťou výkladu Občianskeho zákonníka a § 144 CSP. Namietali, že súdy nižších inšancií sa odklonili od konštantnej judikatúry dovolacieho súdu, keď bez určovacieho návrhu žalobcu o neplatnosť kúpnej a darovacej zmluvy túto prehodnotili ako predbežnú otázku v konaní o určenie vlastníckeho práva. Ich dovolacia argumentácia je však v tomto smere rozporná. V bode 23. dovolania tvrdia, že „súd pri určení vlastníckeho práva ako predbežnú otázku musí posúdiť platnosť, či neplatnosť kúpnej a darovacej zmluvy, na základe ktorej bolo podľa tvrdenia žalobcu porušené jeho predkupné právo a následne rozhodnúť o určení vlastníckeho práva.“ Aj v bode 32. dovolania argumentujú, že „z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu SR je zrejmé, že pokiaľ sa niektorá zo strán domáha určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom zmluvy (§ 137 písm. c) CSP), v občianskom konaní nič nebráni súdu, aby sa zaoberal otázkou platnosti tejto zmluvy, predmetom ktorej bola nehnuteľnosť a to aj napriek tomu, že už podľa nej bol uskutočnený vklad vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností. Treba pritom zohľadniť niektoré zásady používané v rámci preskúmavania platnosti právnych úkonov, najmä, že súd ich preskúmava zo všetkých hľadísk, na ktoré Občiansky zákonník viaže ich všeobecnú platnosť (§ 34 a nasl. Občianskeho zákonníka).“ Z uvedeného je zrejmé, že dovolateľky si svojimi tvrdeniami v dovolaní odporujú a dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) je odôvodnený zmätočne, nezodpovedajúc zneniu § 432 ods. 2 CSP.

28. Dovolací súd na záver konštatuje, že dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné, ale nie je dôvodné. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP nie je prípustné, nakoľko dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, čo by bolo dôvodom na odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f) CSP. Vzhľadom na nedôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP ale dovolací súd dovolanie zamietol ako celok (§ 448 CSP).

29. Žalobca bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol mu nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262

ods. 2 CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.